

โรงเรียนไช้สันหลัง
วนิดา รักษาภักดี
งานกายภาพบำบัด โรงพยาบาลชุมแพ

สถานที่ติดต่อ โรงพยาบาลชุมแพ จ. ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๔๓-๓๑๑๐๔๔ ต่อ ๒๓๗

บทนำ

งานกายภาพบำบัด โรงพยาบาลชุมแพ ได้ให้ความสำคัญกับงานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย เน้นการทำงานเชิงรุกในชุมชน มีการจัดแบ่งพื้นที่เขตรับผิดชอบให้กับนักกายภาพบำบัดเพื่อให้สามารถติดตามกระบวนการฟื้นฟูได้อย่างต่อเนื่อง โดยนักกายภาพบำบัด ๑ คน มีพื้นที่รับผิดชอบหลัก ๒-๓ ตำบล ลงเยี่ยมตามแผนการทำงานในแต่ละเดือนๆ ละ ๒-๓ ครั้ง ซึ่งมี ๒ แบบ คือ ทีมเหย้า และทีมเยือน โดยทีมเหย้า หมายถึง เป็นการลงพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของตนเอง และมีนักกายภาพบำบัดอีก ๑ คน (ทีมเยือน) ลงเยี่ยมร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน หรือช่วยกันแก้ปัญหาในรายที่ปัญหาที่มีความซับซ้อน ให้บริการในกลุ่มผู้ป่วยระยะฟื้นฟูและคนพิการทุกประเภท เน้นให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายในกลุ่มผู้ป่วยโรคหลอดเลือด สมองเป็นกลุ่มแรก ตามเข็มมุ่งและตัวชี้วัดของโรงพยาบาล เพื่อเพิ่มหรือคงไว้ซึ่งความสามารถของผู้ป่วยต่อไป ด้วยกระบวนการนี้พบว่า ทำให้การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายรวดเร็วและต่อเนื่องขึ้น ผู้ป่วยหรือคนพิการมีสมรรถภาพร่างกายที่ดี ลดความพิการ ลดภาวะติดเตียง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดีขึ้นหลังการฟื้นฟู แต่จากการทำงานพบว่า ยังมีคนพิการหรือผู้ป่วยที่บาดเจ็บหรือมีพยาธิสภาพที่ไช้สันหลังอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายไปจนครบโปรแกรมแล้ว เมื่อเว้นระยะห่าง อาจมีความสามารถที่ลดลงและเกิดความท้อแท้กลับมาอีกครั้ง

งานกายภาพบำบัด กลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลชุมแพ จึงเล็งเห็นว่า กลุ่มผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บไช้สันหลัง เป็นอีกกลุ่มที่มีปัญหาทางระบบสาธาณสุข เนื่องจากผู้ป่วยหรือคนพิการกลุ่มนี้มักเกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน ซึ่งสาเหตุมาจากอุบัติเหตุต่างๆ ที่มาจากการทำงาน อุบัติเหตุจราจร การถูกยิงหรือตกที่สูง ทำให้ผู้ป่วยหรือคนพิการกลุ่มนี้มีปัญหากล้ามเนื้อแขน ขา อ่อนแรง ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยลงในการทำกิจวัตรประจำวัน การรับประทานอาหาร การขับถ่าย ทำให้รู้สึกคุณค่าในตัวเองลดน้อยลง เกิดความอับอาย ไม่กล้าออกสู่ชุมชน และบางรายคิดฆ่าตัวตาย นอกจากนั้น ยังทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว การเรียนการศึกษา รวมถึงปัญหาการหย่าร้างในคนที่แต่งงานมีครอบครัว หากคนกลุ่มนี้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความถนัดควบคู่กัน ภายใต้การพัฒนาระบบการเยี่ยมบ้านและให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายของคนพิการบาดเจ็บไช้สันหลัง โดยมีการค้นหากลุ่มเป้าหมายในการเข้าสู่โรงเรียนไช้สันหลัง เพื่อนคนพิการอาสาออกเยี่ยมบ้านร่วมกับนักกายภาพบำบัด สร้างแรงบันดาลใจ และแบ่งปันประสบการณ์ ค้นหา เป้าหมายในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายรายบุคคลบนพื้นฐานศักยภาพที่เหลืออยู่ร่วมกันกับนักกายภาพบำบัด รวมกลุ่มคนพิการประเภทเดียวกันที่มีความรุนแรงของอาการใกล้เคียง ฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายตามเป้าหมายของคนพิการแต่ละราย ปรับสภาพแวดล้อมอย่างง่ายให้เอื้อต่อการใช้ชีวิต ค้นหาความถนัดด้านอาชีพเพื่อต่อยอดประสานโอกาสจ้างงานคนพิการ ให้ได้รับการจ้างงาน มีการรวมกลุ่มเพื่อถอดบทเรียน และพัฒนาศักยภาพคนพิการให้เป็นครูหรือต้นแบบแก่เพื่อน รวมถึงพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ขึ้นที่บ้านของคนพิการต่อไป

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ได้แก่ เพื่อให้คนพิการไช้สันหลังบาดเจ็บสามารถพึ่งตนเองได้แบบอิสระ เกิดคนพิการต้นแบบ และเกิดแหล่งเรียนรู้ให้แก่คนพิการอื่น โดยมีตัวชี้วัดเชิงปริมาณได้แก่ คนพิการไช้

สันหลังบาดเจ็บ ๖ คน ในอำเภอชุมแพ ได้รับการฟื้นฟูในรูปแบบโรงเรียนไขสันหลัง และ/หรือ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพได้แก่ คนพิการไขสันหลังบาดเจ็บที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายสามารถพึ่งตนเองได้อิสระ

วิธีดำเนินการ

ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนา Flow Chart (แผนภูมิ) ของวิธีหรือแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ผลการดำเนินงาน

คนพิการกลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งสิ้น ๖ คน ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายตามรูปแบบของโรงเรียนไขสันหลัง และสามารถพึ่งตนเองได้แบบอิสระ นำไปสู่โอกาสการต่อยอดด้านการจ้างงานคนพิการตามกฎหมาย และเกิดคนพิการต้นแบบในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย และบ้านคนพิการกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เพื่อนคนพิการคนอื่นๆ ได้

สรุป

คนพิการไขสันหลังที่ผ่านกระบวนการของโรงเรียนไขสันหลังแล้วสามารถพึ่งตนเองได้ ลดการออกเยี่ยมบ้านของนักกายภาพบำบัดเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย ทำให้นักกายภาพบำบัดสามารถให้การดูแลคนพิการอื่นได้มากขึ้น นำไปสู่การลดรายจ่ายของโรงพยาบาลในการออกติดตามเยี่ยมบ้านของคนพิการรายนั้นๆ